

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Львівський державний університет фізичної культури  
Кафедра гуманітарних дисциплін

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**  
Декан факультету туризму  
канд. екон. н, доц. Холявка В. З.

« » \_\_\_\_\_ 2018 року

## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### **ФІЛОСОФІЯ**

(назва навчальної дисципліни)

підготовки \_\_\_\_\_ Бакалаврів \_\_\_\_\_  
(рівень вищої освіти)

галузь знань 01 освіта  
(шифр і назва напрямку)

спеціальність \_\_\_\_\_ 017 фізична культура і спорт \_\_\_\_\_  
(шифр і назва спеціальності)

*Поцюрко М.М.* Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для підготовки бакалаврів напряму 01 – освіта, спеціальності 017 – фізична культура і спорт. – Львів, 2018 – 15 с.

РОЗРОБНИК: ст. викладач кафедри гуманітарних дисциплін, канд. філос. наук **Поцюрко Марія Михайлівна**

РЕЦЕНЗЕНТИ: професор кафедри гуманітарних дисциплін  
Львівського державного університету фізичної культури,  
доктор філос. наук Гринів О.І.

професор кафедри філософії та політології  
Львівського державного університету внутрішніх справ,  
канд. філос. наук Олексюк М.М.

Програма затверджена на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін

Протокол від « 31 » серпня 2018 року №1.

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ проф. Полянський О.А  
(підпис)

Схвалено вченою радою факультету туризму

Протокол від « \_\_\_\_\_ » жовтня 2018 року № 1.

Декан \_\_\_\_\_ доц. Холявка В.З.  
(підпис)

### 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0102 «фізичне фіховання, спорт і здоров'я людини» Напрямок підготовки 6.010202 - «Спорт».	Нормативна (цикл професійної та практичної підготовки)	
Модулів – 2	Спеціальність 6.010202 - «Спорт».	<b>Рік підготовки:</b>	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й, 4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ - есе		<b>Семестр</b>	
Загальна кількість годин – 90		6-й	6-й, 7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: - аудиторних – 4 - самостійної роботи студента – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <b>бакалавр</b>	<b>Лекції</b>	
		18 год.	12 год.
		<b>Семінарські</b>	
		24 год.	4 год.
		<b>Практичні</b>	
		-	
		<b>Лабораторні</b>	
		-	-
		<b>Самостійна робота</b>	
		36 год.	54 год.
<b>Індивідуальні завдання</b>			
12 год.	20 год.		
<b>Вид контролю:</b> екзамен			

#### Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання (%) –
- для заочної форми навчання (%) –

### 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

#### 2.1. Мета дисципліни

**Метою курсу** є осмислення філософії як основи духовної культури, форми суспільної свідомості. Вивчення дисципліни спрямоване на засвоєння великої філософської спадщини минулого, результатом якого є історико-філософська підготовка у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сьогодення. Все це покликане до формування культури філософського мислення студента, його духовного збагачення як особистості, що усвідомлює своє місце у світі, суспільстві, бачить орієнтири, зрозуміє сенс власного життя і таким чином розширює горизонт особистісного світогляду.

#### 2.2. Завдання дисципліни

##### Завдання навчальної дисципліни:

- ☞ Розкрити особливості об'єкту та предмету філософії, її функції;
- ☞ З'ясувати найважливіші філософські поняття та категорії;
- ☞ Розглянути багатогранність світоглядних та методологічних позицій основних вчень, шкіл, течій, напрямків світової та української філософії;
- ☞ Окреслити основні риси філософського розуміння світу, суспільства та людини а також з'ясувати специфіку підходу філософії до вирішення важливих духовних проблем людства;
- ☞ Розкрити суть фундаментальних проблем філософії;
- ☞ Сприяти формуванню культури теоретичного мислення, що базується на філософських засадах;
- ☞ Забезпечити майбутніх спеціалістів у галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини необхідними знаннями ціннісних життєвих орієнтирів, що дають можливість оволодіння свідомими засобами самовизначення

людини у світі.

### 2.3. Очікувані результати:

#### знати:

- ☞ Специфіку філософського осмислення дійсності;
- ☞ Об'єкт, предмет, функції філософії та її основні категорії;
- ☞ Основні етапи і особливості розвитку світової та української філософської думки;
- ☞ Структуру філософського знання;
- ☞ Фундаментальні принципи і поняття, що становлять основу філософських концепцій буття, пізнання, соціальної філософії, філософської антропології, аксіології;
- ☞ Основні парадигми філософування, ключові проблеми сучасної філософії.

#### вміти:

- ☞ Володіти поняттєво-категоріальним апаратом філософського знання;
- ☞ Орієнтуватися у складній системі вчень, шкіл, напрямків філософії, їх критично аналізувати та мати власну позицію;
- ☞ Творчо та осмислено аналізувати різні явища життя сучасного суспільства зіставляючи їх зі світоглядними, філософськими ідеями та використовуючи філософські поняття та категорії;
- ☞ Застосовувати філософські методи дослідження у своїй професійній діяльності;
- ☞ На основі набутих знань в галузі філософії вміти формувати власні цінності, власну світоглядну та громадянську позицію.

## 3. Програма навчальної дисципліни

### 2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

#### Змістовий модуль 1. Предмет та історія філософії

##### Теми та зміст лекційних занять

##### Тема 1. Філософія, її зміст та проблематика.

Поняття про співвідношення світогляду та філософії. Філософія як особливий різновид світогляду. Рівні світогляду: світовідчуття, світосприйняття, світоставлення. Компоненти світогляду: знання, переконання, цінності, ідеали, вірування, принципи діяльності, життєві норми. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія. Диференціація типів світогляду за різними підходами.

Специфіка об'єкту та предмету філософії, його історична зміна. Розуміння предмету філософії в античності, середньовіччі, Новому часі, сучасній філософії. Філософія як особлива форма пізнання світу. Філософія як методологія пізнання. Філософія як знання про світ. Філософія як специфічна форма духовної культури людства. Філософія як наука про найзагальніші закони природи, суспільства і мислення. Філософування як особливий стиль мислення.

Співвідношення філософії і науки. Філософія як світоглядне універсальне знання. Наука як точне, систематизоване, структуроване знання. Відмінність у розкритті світу наукою, філософією, мистецтвом та релігією та зв'язок між ними в окресленні цілісної картини буття.

Структура та функції філософського знання. Філософські дисципліни, які виникають в контексті філософського осмислення суспільства, природи, людини та її духовного життя. Предмет онтології, гносеології, натурфілософії, філософської антропології, соціальної філософії, аксіології, праксеології, філософії культури, філософії історії та ін. Функції філософії: світоглядна, методологічна, гносеологічна, аксіологічна, інтегративна та ін.

##### Тема 2. Філософія античного світу

Поняття "античної філософії". Загальні особливості, умови формування та етапи розвитку філософії античної Греції.

Натурфілософський період грецької філософії: а) проблема першопричини: мілетська школа, Геракліт, піфагорійці; б) проблема буття: елеати, Емпедокл, Анаксагор, атомізм Левкіппа і Демокріта.

Класичний етап розвитку античної філософії: а) антропологічний поворот у філософії Сократа; б) онтологія (вчення про ідеї), проблема пізнання, етика та суспільно-політичні погляди Платона; г) філософське вчення Арістотеля: вчення про буття, пізнання, фізика, суспільно-політичні погляди, логіка.

Елліністична філософія: а) стоїцизм; б) епікуреїзм; в) скептицизм; г) неоплатонізм.

##### Тема 3. Філософія європейського Середньовіччя та Нового часу

Основні риси та етапи розвитку середньовічної філософії. Західна патристика (Августин, Тертуліан, Оріген) та Східна (грецька) (Василій Великий, Григорій Богослов, Григорій Назіянтин, Григорій Нісський). Аврелій Августин як один із найвизначніших представників Західної патристики.

Теологічні проблеми схоластики та їх філософські інтерпретації. Вчення Т. Аквінського як спроба раціонального обґрунтування істинності положень християнської віри. Проблема універсалій: полеміка між номіналізмом (Росцелін, П. Абеляр) та реалізмом (А. Кентерберійський, Б. Клервоський).

Основні напрямки філософської думки епохи Нового часу: емпіризм і раціоналізм. Філософські проблеми у Новому часі: 1. проблема методу: а) індуктивний метод Ф. Бекона; б) вчення про метод Р. Декарта; 2. проблема пізнання: а) теорія вроджених ідей Р. Декарта; б) сенсуалізм Дж. Локка; в) суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі; г) агностицизм Д. Юма; 3. проблема субстанції: а) дуалізм Р. Декарта; б) монізм Б. Спінози; г) плюралізм Г. Ляйбніца.

#### **Тема 4. Некласична філософія XIX – XX ст.**

Особливості розвитку філософії неklasичного періоду. Фундатори неklasичної філософії та ірраціоналізму. Волюнтаризм А. Шопенгауера. С. К'єркегор як предтеча екзистенціалізму. Три стадії людського існування у філософії С. К'єркегора. “Філософія життя” Ф. Ніцше: воля до влади та імморалізм.

Загальна характеристика напрямів неklasичної філософії: позитивізм, екзистенціалізм, філософська антропологія, персоналізм, філософія життя, феноменологія, фрейдизм, релігійні напрямки. Сцієнтистські напрямки в філософії XX ст.: позитивізм (Л. Вітгенштейн, Т. Кун, І. Лакатос та ін.). Антропологічні напрямки в філософії XX ст.: екзистенціалізм (М. Гайдегер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр); філософська антропологія (М. Шеллер, Г. Плеснер, А. Гелен); персоналізм (Е. Муньє, М. Бердяєв); фрейдизм (З. Фрейд); феноменологія (Е. Гуссерль). Культурологічні та історіософські напрямки в філософії XX ст. (О. Шпенглер, А. Тойнбі, П. Сорокін). Релігійні напрямки XX ст.: неомізм (Ж. Марітен, Е. Жильсон, Ю. Бохєнський), протестантські (К. Барт, П. Тілліх, Р. Бульгман).

Основні риси та ідеї постмодерної філософії. (Ж. Дерріда, Ж. Дельоз, П. Слотердайк).

#### **Тема 5. Українська філософія**

Загальна характеристика української філософії: періодизація та проблематика. Початки філософії у давньослов'янській міфології та християнській культурі Київської Русі. Загальні особливості української філософії та філософські джерела періоду Київської Русі (“Слово про закон і благодать” Іларіона, “... Житіє” К. Філософа, “Шостиднев” Й. Болгарського, “Пчела”, “Повість временних літ” тощо).

Ідеї та представники українського Відродження. Філософські думки представників українського гуманізму (С. Оріховський, Ю. Дрогобич, П. Русин та ін.). Острозька академія. Філософія українського бароко та Києво-Могилянська академія (Ф. Прокопович, Г. Кониський, І. Гізель). Антропологічна філософія Г. Сковороди: вчення про щастя, “споріднену працю”, “дві натури” і “три світи”.

Епоха Романтизму в українській філософії. Філософські погляди представників Кирило-Мефодієвського товариства (М. Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко та ін.). Філософія “національної ідеї” Т. Шевченка. Загальні особливості розвитку української філософії у XIX- XXI ст. (О. Потебня, П. Юркевич, М. Драгоманов, І. Франко, Л. Українка).

### **Змістовий модуль 2. Фундаментальні проблеми філософії**

#### **Теми та зміст лекційних занять**

#### **Тема 6. Онтологія як філософське вчення про буття**

Філософський зміст категорії буття. Специфіка постановки питання про буття. Онтологія як теорія пояснення фундаментальних властивостей, форм та способів існування Всесвіту. Онтологія і метафізика. Світ як сукупна реальність та єдність природи, людини, матеріального світу, людського духу. Історичні етапи формування вчення про буття. Класичні та неklasичні підходи. Матеріалізм та ідеалізм. Уявлення про буття в історії філософії: Парменід, Платон, Аристотель, релігійно-філософські вчення, раціональна онтологія (монізм, дуалізм, плюралізм), екзистенціальна онтологія, феноменологія.

Структура буття: форми і рівні. Основні форми буття: буття речей; буття людини; буття соціального; буття духовного. Буття як єдність об'єктивної дійсності та дійсності людини. Поняття про матерію. Простір і час, рух, причинність та випадковість як філософські категорії, що відображають форми існування матерії. Поняття про духовне буття. Ідеалістичне тлумачення реальності. Релігійні уявлення про буття Бога. Питання про буття у сучасній науковій картині світу.

#### **Тема 7. Філософська теорія пізнання**

Загальні уявлення про теорію пізнання її предмет. Пізнання як специфічна форма ставлення людини до світу. Співвідношення гносеології та епістемології.

Проблема пізнання в історії філософії: поняття про рівні пізнання в античній філософії (“анамнезіс” Платона, теорія пізнання Аристотеля); середньовічні уявлення про рівні та форми пізнання (питання про універсалії); проблема методу пізнання у філософії Нового часу (раціоналізм та емпіризм); теорії пізнання у неklasичній філософії. Оптимізм, агностицизм, скептицизм.

Суб'єкт і об'єкт пізнання. Види пізнання: життєво-досвідне, мистецьке, наукове, релігійно-містичне, екстрасенсивне. Рівні та форми пізнання, їх взаємозв'язок. Чуттєвий рівень пізнання та його форми (відчуття, сприйняття, уявлення). Раціональний рівень пізнання та його форми (поняття, судження, умовиводи). Синтезувальний рівень пізнання та його форми (експеримент, досвід, практика).

Поняття істини. Критерії істинності знань. Теорії істини: кореспондентська, прагматична, конвенційна, когерентна, регулятивна. Істина і правда.

#### **Тема 8. Людина та її буття як предмет філософського осмислення.**

Буття людини як фундаментальна проблема філософії. Людина як предмет філософського осмислення. Проблема визначення сутності людини в історико-філософській думці. Антропоцентризм, теоцентризм, космоцентризм як спроба окреслити відношення людина-світ.

Співвідношення понять існування, буття та життя людини. Філософські, теологічні та наукові теорії походження людини: еволюційні, креаціоністські, інопланетна версія, антропний принцип, гіпотеза тупикової гілки еволюції. Суттєві характеристики людини. Єдність біологічного, соціального та духовного. Індивід, особа, особистість, індивідуальність.

Вихідні ознаки, структура та функції свідомості. Предметність та ідеальність свідомості. Сучасні концепції походження свідомості. Свідомість та самосвідомість. Свідомість людини і мова як предмет філософського аналізу. Проблема життя та смерті, безсмертя та сенсу існування людини в аспекті життєвого самоутвердження.

### Тема 9. Соціальна філософія та філософія спорту

Філософський аналіз суспільства. Поняття соціального в філософії. Основні підходи у тлумаченні соціального: субстратно-редуктивний, інтерактивний, структурно-функціональний, менталітетно-трансцендентальний, діяльнісний.

Суспільство як результат співбуття людей. Сутність і значення комунікації у процесі становлення суспільного буття. Суспільство, народ, держава: їх сутність та природа. Громадянське суспільство і держава як складові смислової структури суспільства.

Суспільство як система. Основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок. Людина і суспільство: проблеми соціалізації та соціальної адаптації в сучасному суспільстві. Індивідуальне та соціальне в людському бутті.

Осмислення поняття спорту в філософії. Спорт як культурна практика, як засіб формування, фізичних, інтелектуальних та духовних цінностей.

### 3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин*											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	с	інд	с.р.	л		п	с	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>МОДУЛЬ 1. Предмет та історія філософії</b>												
ТЕМА 1. Філософія, її зміст та проблематика	8	2		2		4	8	2				6
ТЕМА 2. Філософія античного світу	8	2		2		4	8	2				6
ТЕМА 3. Філософія європейського Середньовіччя та Нового часу	10	2		4		4	6					6
ТЕМА 4. Некласична філософія (XIX–XXI ст.)	8	2		2		4	6					6
ТЕМА 5. Українська філософія	10	2		4		4	6					6
<b>Разом за модулем 1</b>	<b>44</b>	<b>10</b>		<b>14</b>		<b>20</b>	<b>34</b>	<b>4</b>				<b>30</b>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>МОДУЛЬ 2. Фундаментальні проблеми філософії</b>												
ТЕМА 6. Онтологія як філософське вчення про буття	8	2		2		4	10	2		2		6
ТЕМА 7. Філософська теорія пізнання	8	2		2		4	10	2		2		6
ТЕМА 8. Людина та її буття як предмет філософського осмислення	10	2		4		4	8	2				6
ТЕМА 9. Соціальна філософія та філософія спорту	20	2		2	12	4	28	2			20	6
<b>Разом за модулем 2</b>	<b>46</b>	<b>8</b>		<b>10</b>	<b>12</b>	<b>16</b>	<b>56</b>	<b>8</b>		<b>4</b>	<b>20</b>	<b>24</b>
<b>Усього годин</b>	<b>90</b>	<b>18</b>		<b>24</b>	<b>12</b>	<b>36</b>	<b>90</b>	<b>12</b>		<b>4</b>	<b>20</b>	<b>54</b>

### 5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (денна форма)	Кількість Годин (заочна форма)
1	Філософія, її зміст та проблематика	2	2
2	Філософія античного світу	2	2
3	Філософія європейського Середньовіччя та Нового часу	4	
4	Некласична філософія XIX – XX ст.	4	
5	Українська філософія	2	

6	Онтологія як філософське вчення про буття	2	2
7	Філософська теорія пізнання	2	2
8	Людина та її буття як предмет філософського осмислення	4	
9	Соціальна філософія та філософія спорту	2	

### 6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (денна форма)	Кількість Годин (заочна форма)
1	Філософія, її зміст та проблематика	4	6
2	Філософія античного світу	4	6
3	Філософія європейського Середньовіччя та Нового часу	4	6
4	Некласична філософія XIX – XX ст.	4	6
5	Українська філософія	4	6
6	Онтологія як філософське вчення про буття	4	6
7	Філософська теорія пізнання	4	6
8	Людина та її буття як предмет філософського осмислення	4	6
9	Соціальна філософія та філософія спорту	4	6

### 7. Індивідуальні завдання

*Теми для роздумів, рефератів, есе, індивідуальних науково-дослідних завдань*

#### **Філософія, її зміст та проблематика.**

1. Філософія як духовний феномен людства.
2. Джерела й причини виникнення філософії.
3. Філософія як пошук мудрості, знань, істини.
4. Філософія – любов до мудрості чи мудрість любити?
5. Гуманістична спрямованість філософії та її роль для розвитку сучасного суспільства.
6. Арістотель: “Філософія починається із здивування...”
7. Відмінність між історичними типами світогляду.
8. Філософія і наука.
9. Світогляд як світосприйняття, світорозуміння та світоставлення.
10. Що значить думка Гегеля про те, що філософія є “королівською наукою”?

#### **Філософія в стародавньому світі**

11. Філософія Стародавнього сходу як культурно-історична пам'ятка та джерело життєвої мудрості.
12. Давньо-індійська філософія та школи йога, сакхья, вайшешика, веданта, ньяя, чарвака-локаята.
13. Етика Конфуція.
14. Даосизм як філософське вчення.
15. Основні принципи вчення Конфуція.
16. Історія Сократа як втілення ідеалу життя філософа.
17. “Два світи” Платона.
18. “Метемпсихоз” (перевтілення душі) в філософії Платона.
19. “Людина як міра всіх речей”. (Роздуми над ідеями софістів).
20. Розуміння стоїками співвідношення свободи людини і долі.
21. Щастя як одна із етичних проблем епікуреїзму.
22. Кіннізм і приклад життя Діогена.

#### **Філософія європейського Середньовіччя**

23. Проблема співвідношення Божої Благодаті та волі людини у філософії А. Августина.
24. Питання про походження зла в працях середньовічних мислителів.
25. Антропоцентричний та теоцентричний типи світогляду – відмінність у баченні світу чи розширення меж горизонту буття людини?.
26. Томізм як основа філософсько-релігійної доктрини Західної церкви.
27. Містика у філософських побудовах пізньої схоластики.

#### **Історія української філософії.**

28. Яким чином в людині поєднуються духовна і тілесна природа?
29. Проблема символічного тлумачення Біблії.
30. Віра чи розум – шлях до спасіння.
31. Проблема часового виміру існування людини та вічність.
32. Питання про існування Бога у працях Томи Аквінського.

**Філософія Відродження, Нового часу та німецька класична філософія**

33. Антропоцентричний вимір буття особистості епохи Ренесансу.
34. Геліоцентричні уявлення Г. Галілея та “Коперніканський переворот” у філософії.
35. Проблема методу у філософії Ф. Бекона.
36. Розбіжність філософських уявлень Р. Декарта та Дж. Локка.
37. Монадологія Г. Лейбніца.
38. Людина як “мисляча тростина” у філософії Б. Паскаля
39. Проблема суспільного виміру буття людини в філософії Просвітництва.
40. Світ феноменів та ноуменів Е.Канта
41. “Категоричний імператив” Е. Канта
42. Діалектика Г.В.Ф.Гегеля.
43. І.-Г.Фіхте та його “Науковчення”.
44. Система трансцендентального ідеалізму Е. Канта та абсолютного ідеалізму Г.В.Ф. Гегеля.

**Некласична філософія XIX – XXI ст.**

45. Марксизм: філософія, ідеологія, практика.
46. Поняття про “ерос” і “танатос” у З. Фрейда.
47. Роль співвідношення “Я” і “Воно” у філософії З. Фрейда.
48. Ідея колективного підсвідомого К. Юнга.
49. “Воля до влади” та “імморалізм” Ф. Ніцше.
50. Значення свідомості у конструктивному творенні дійсності в феноменології Е. Гуссерля.
51. Подолання трьох стадій морального росту особистості у філософії С. К’єркегора.
52. Філософія С. К’єркегора: віра крізь страх та відчай.
53. Духовна людина як “персона” у філософії Е. Муньє.
54. М. Шеллер про феномен людини.
55. Свобода А. Шопенгауера.
56. “Приреченість на свободу” Ж.-П. Сартра.
57. “Міф про Сізіфа” А. Камю.
58. “Горизонт буття” М. Гайдегера.

**Історія української філософії.**

59. Моральний закон в “Повчанні” В. Мономаха.
60. Людина Старого та Нового заповіту у “Слові про закон і Благодать” Іларіона.
61. “Три світи” Григорія Сковороди.
62. “Пізнай себе” та “Живи згідно з своєю природою” як шлях до щастя і свободи людини.
63. “Хутірська філософія” П. Куліша.
64. Свобода нації як необхідна умова вільного буття людини у філософських поглядах Т. Шевченка.
65. “Філософія серця” П. Юркевича.
66. Світогляд Лесі Українки.
67. Філософські ідеї про працю в творчості І. Франка.
68. І. Франко про чинники розвитку нації.
69. Мова й національне буття у творчості О. Потебні.

**Онтологія як філософське вчення про буття**

70. Філософський зміст та значення поняття “буття”.
71. Окреслення проблеми “небуття” в сенсі його відношення до “буття”.
72. Співвідношення буття світу та буття людини.
73. Відмінність у розумінні буття в епохи античності, Середньовіччя, Нового часу.
74. Поняття про “горизонт буття” у філософії М. Гайдегера.
75. Онтологічний поворот у філософії XX ст.
76. Синергетика як один із сучасних підходів до розуміння проблеми буття.
77. Суперечність між матеріалізмом та ідеалізмом.
78. ““Буття” є, а “небуття” немає”. Тотожність буття і мислення у філософії Парменіда.
79. Ідеальний і реальний світи Платона.
80. “Монадологія” Г. Ляйбніца як відображення плюралізму у розумінні субстанції.
81. Рух і розвиток як універсальна властивість Всесвіту.

**Філософська теорія пізнання.**

82. Роль раціонального та ірраціонального у пізнанні.
83. Концепції істини в філософії.
84. Істина і правда.
85. Пізнання в природничих та соціо-гуманітарних науках.
86. Наукове пізнання – прагнення людини дати правильну відповідь на питання про об’єкт.
87. Мистецький вид пізнання як джерело окреслення картини світу.
88. Пізнання як вид духовної діяльності та феномен культури.
89. Пізнання як розширення простору “горизонту буття” особистості.



90. Пізнання як відношення до світу та вид діяльності.
  91. Відношення між суб'єктом і об'єктом пізнання.
  92. Що є істина?
  93. Взаємозв'язок між емпіричним та раціональним рівнями пізнання як запорука істинності чи хибності отриманого знання?
  94. Проблема відносності істини.
  95. Пізнання світу та відкриття для себе "Іншого" як мета подорожування.
- Людина та її буття як предмет філософського осмислення.**
96. Відмінність та зв'язок між тілом, душею і духом.
  97. Свідомість як форма відображення та творчого конструювання дійсності.
  98. Якими є головні ознаки людини?
  99. Проблема встановлення походження людини: наукові, релігійні, філософські концепції.
  100. Взаємозв'язок свідомості і мови.
  101. Що являє собою самосвідомість?
  102. Чи можна пізнати людину? Людина є більша, ніж вона про себе знає?
  103. Що слід робити, щоб досягти безсмертя?
  104. Яку роль виконує дух у житті людини за М. Шелером?
  105. Яке значення для саморозвитку людини відіграє ознайомлення з традиціями, культурою, релігією інших країн під час подорожі.
  106. Які існують підходи до визначення сенсу людського існування?
  107. Пізнання "феномену" людини у філософській антропології.
  108. Що значить людська екзистенція?
  109. В чому суть визначення людини як "персони"?
  110. Г. Плеснер: Людина як ексцентрична істота.
  111. К. Ясперс: межова ситуація та вихід із неї.
  112. Три стадії існування людини за С. К'єркегором.
  113. Проблема поєднання та розкриття смислів різних парадигм філософії людини у ХХ столітті. Феномен постмодернізму.
  114. Проблема самотності особистості ХХ ст.
  115. Людина, що існує у двох статях. Гендерні проблеми ХХІ ст..
- Соціальна філософія та філософія історії.**
116. Людина як суспільна істота (zoön politikon).
  117. Співбуття як сутність соціального виміру людського існування.
  118. Сутність і значення комунікації у процесі становлення суспільного виміру буття особистості.
  119. Людина, суспільство, народ, держава: їх сутність та природа.
  120. Індивідуальне та соціальне в людському бутті.
  121. Різноманіття філософських підходів до осмислення буття людини в суспільстві.
  122. Що є "суспільство"?
  123. Громадянське суспільство.
  124. Значення особистості у суспільному житті.
  125. Історичність людського буття.
  126. Історія як втілення в часі людського буття.
  127. Підходи до аналізу історії.
  128. Роль суб'єкта в історії.
  129. Минуле, сьогодення та майбутнє у філософії історії.
  130. Проблема сенсу історії.
  131. Як розвивається історія. Прогрес і регрес.
- Філософія культури.**
132. Глобальні проблеми сучасної цивілізації, причини виникнення та можливі шляхи розв'язання.
  133. Співвідношення світової культури та національних культур.
  134. Проблема розкриття змісту поняття "культура".
  135. Специфічні риси притаманні сучасній культурі.
  136. Яка роль культури в житті людини і суспільства?
  137. Що являє собою масова культура?
  138. Національне та загальнолюдське в культурі.
  139. Багатоманітність культур.
  140. Сенс понять "контркультура", "субкультура".
  141. Культура і духовний світ людини.
  142. Культура і цивілізація.
  143. Філософія культури О. Шпенглера.
  144. Специфічні підходи до визначення культури.
  145. Культура особистості.

146. Культура як система цінностей.

**Аксіологія.**

147. Соціальна обумовленість цінностей.
148. Зв'язок між переконаннями і ціннісними орієнтаціями.
149. Цінність і користь.
150. Ієрархія цінностей.
151. Цінність у філософії прагматизму.
152. Аксіологія як наука про природу і сутність цінностей.
153. Цінності як ідеали.
154. Базові життєві цінності: здоров'я, краса, користь, істина, мудрість, благо, правда, святість тощо.
155. Форми практичного буття цінностей: норми, вимоги, приписи.
156. Цінність як втілення ідеального поряд з реальним.
157. Цінності як духовні феномени, вічні сутності закладені Богом в християнській традиції.
158. Цінності як фундамент культури.
159. Здатність цінностей конституювати сенс життя.
160. Цінність життя та здоров'я.
161. Цінність гостинності в туризмі.

**8. Методи навчання**

Лекції із використанням відеоматеріалів, інтерактивних методик, логічних методів, робота з науковою літературою, складання графічних схем і таблиць.

**9. Методи контролю**

Поточний контроль – відповіді та доповнення на семінарських заняттях, проміжний контроль – написання модульних контрольних робіт, тестових завдань, підсумковий контроль – іспит.

**Екзаменаційні вимоги**

1. Специфіка об'єкту та предмету філософії.
2. Співвідношення світогляду та філософії.
3. Сутність світогляду.
4. Складові, рівні та історичні типи світогляду.
5. Філософія і наука.
6. Структура філософського знання.
7. Функції філософії.
8. Проблема визначення предмету філософії.
9. Співвідношення філософії, науки, мистецтва та релігії.
10. Основні філософські ідеї Давньої Індії.
11. Основні філософські школи Давнього Китаю.
12. Загальні особливості, умови формування та етапи розвитку філософії античної Греції.
13. Натурфілософський період грецької філософії:
14. а) проблема першопричини: мілетська школа, Геракліт, піфагорійці;
15. б) проблема буття: елейці, Емпедокл, Анаксагор; атомізм Левкіппа і Демокріта.
16. Класичний етап розвитку античної філософії:
17. а) антропологічний поворот у філософії Сократа;
18. б) вчення про ідеї, проблема пізнання, етика та суспільно-політичні погляди Платона;
19. г) філософське вчення Арістотеля: проблема буття, пізнання, етика та суспільно-політичні погляди.
20. Елліністична філософія (стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм, неоплатонізм).
21. Основні риси та етапи розвитку середньовічної філософії.
22. Християнство як світоглядна основа середньовічної філософії.
23. Патристика в середньовічній філософії.
24. Аврелій Августин про питання співвідношення розуму та віри, богопізнання, вчення про світобудову та людину.
25. Особливості схоластики в середньовічній філософії.
26. Вчення Т. Аквінського про буття, душу, віру, сутність та існування.
27. П'ять доказів існування Бога Т. Аквінського.
28. Зміни у європейському світогляді при переході від античності до середньовіччя.
29. Теологічні проблеми Середньовіччя та їх філософські інтерпретації:
30. а) полеміка між номіналізмом та реалізмом;
31. б) проблема співвідношення віри та знання;
32. в) проблема людини: душа та тіло.
33. Філософія епохи Відродження.
34. Неоплатонізм та натурфілософія Ренесансу (М. Фічіно, Дж. Піко делла Мірандола, Н. Кузанський, Н. Копернік, Дж. Бруно, Г. Галілей ).

35. Антропоцентризм та ідеї гуманізму в епоху Відродження.
36. Основні напрямки філософської думки епохи Нового часу.
37. Емпіризм та раціоналізм Нового часу.
38. Індуктивний метод Ф.Бекона.
39. Вчення про метод Р. Декарта;
40. Теорія вроджених ідей Р. Декарта
41. Сенсуалізм Дж. Локка, суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі та агностицизм Д. Юма.
42. Проблема субстанції у філософії Нового часу: дуалізм Р. Декарта; монізм Б.Спінози; плюралізм Г. Ляйбніца.
43. Вихідні особливості та ідеї європейського Просвітництва. Вчення про природу й пізнання, про людину та суспільство.
44. Проблема людини у філософії Просвітництва (Ш. Монтеск'є, Ф. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо).
45. Французький матеріалізм XVIII ст. (Ж. Ламетрі, К. Гельвецій, П. Гольбах, Д. Дідро).
46. Німецька класична філософія:
47. а) Е. Кант як засновник німецької класичної філософії: вчення про рівні та форми пізнання; етичні ідеї.
48. б) філософія Г. В. Ф. Гегеля: теорія розвитку та вчення про Абсолютну ідею .
49. Особливості розвитку філософії некласичного періоду. Криза класичної філософії в середині XIX ст.
50. "Філософія життя" Ф. Ніцше.
51. Волонтаризм А. Шопенгауера.
52. С. К'єркегор як предтеча екзистенціалізму.
53. Основні напрямки філософії XX ст.:
54. а) "сцієнтистські";
55. б) феноменологія;
56. в) антропологічні: екзистенціалізм,
57. філософська антропологія, фрейдизм та персоналізм.
58. д) релігійні.
59. Основні риси та ідеї постмодерної філософії.
60. Загальна характеристика української філософії: періодизація та проблематика.
61. Початки філософії у давньослов'янській міфології та християнській культурі Київської Русі.
62. Ідеї та представники українського Відродження.
63. Філософія українського бароко.
64. Антропологічна філософія Г. Сковороди.
65. Епоха романтизму в українській філософії.
66. Філософія "національної ідеї" Т. Шевченка.
67. Загальні особливості розвитку української філософії у XIX-XX ст. (О. Потєбня, П. Юркевич, М. Драгоманов, І. Франко, Л. Українка).
68. Філософський зміст категорії буття.
69. Історичні етапи формування вчення про буття. Класичні та некласичні підходи.
70. Структура буття: форми і рівні.
71. Поняття про матерію.
72. Проблема пізнання у філософії. Співвідношення гносеології та епістемології.
73. Види пізнання.
74. Рівні та форми пізнання, їх взаємозв'язок.
75. Істина та її критерії.
76. Поняття про суб'єкт і об'єкт пізнання.
77. Буття людини як фундаментальна проблема філософії.
78. Проблема життя та смерті, безсмертя та сенсу існування людини.
79. Філософські, теологічні та наукові теорії походження людини.
80. Суттєві характеристики людини: єдність біологічного, соціального та духовного.
81. Розуміння людини як індивіда, індивідуальності, особистості, персони.
82. Філософський аналіз суспільства.
83. Поняття соціального в філософії.
84. Історія соціальної філософії.
85. Суспільство як система; основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок.
86. Предмет і напрямки філософії історії.
87. Аксиологія як філософське вчення про цінності.
88. Розуміння цінності в історико-філософській традиції.
89. Види та ієрархія цінностей.
90. Функції цінностей.

#### 10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		Іспит	Сума
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2	50	100
T1-T5	T6-T9		

26	24		
T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.			

Модуль	I модуль	II модуль
Семінарське заняття (відповіді, доповнення, повідомлення, тести) <sup>1</sup>	0-2 б.(7x2= 14 б.)	0-2 б.(5x2=10 б.)
реферат (презентація)	5	5
К. М. К. Р.	5	5
Конспект самопідготовки	2	4

#### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
75-81	<b>C</b>		
68-74	<b>D</b>	задовільно	
61-67	<b>E</b>	незадовільно	не зараховано
35-60	<b>FX</b>		
0-34	<b>F</b>		

#### 11. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма із дисципліни.
2. Модульна робоча навчальна програма із дисципліни.
3. Посібник.
4. Комплект текстів 10-ти лекцій.
5. Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів.
6. Методичні вказівки до проведення семінарських занять.
7. Методичні рекомендації для написання модульних контрольних робіт.
8. Екзаменаційні вимоги.

#### 12. Рекомендована література

##### Основна:

1. Андрущенко В. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник / В. Андрущенко, Л. Губерський, М. Михальченко. – К.: Генеза, 2006. – 656 с.
2. Антологія мировой філософії.- Т.1-4. – М., 1969-1972. - т.1 - 937с.; т.2 – 776с.; т.3 - 760с; т.4 – 712с.
3. Арутюнов В. Філософія [Навчально-методичний посібник] / В. Арутюнов, С. Бондар. – К.: Аспект-Поліграф, 2008. – 309 с.
4. Берко П. Основи філософії : метод. посіб. / П. Берко, М. Небелюк, Н. Федитник. – Дрогобич : Коло, 2004. – 67 с.
5. Бичко А. К. Історія філософії [Текст] : підручник / А. К. Бичко, І. В. Бичко, В. Г. Табачковський. - Київ : Либідь, 2001. - 408 с.
6. Бойченко І. В. Філософія : навч. посіб. для дистанц. навч. / І. В. Бойченко, М. І. Бойченко. – Київ : Університет "Україна", 2004. – 212 с.
7. Буслинський В. А. Скрипка П. І. Основи філософських знань. Підручник / В. А. Буслинський, П. І. Скрипка. - Львів, 2004. - С.219-240.
8. Васянович Г. Філософія : навч. посіб. / Григорій Васянович. – Львів : Норма, 2005. – 210 с.
9. Вільчинський Ю. М. Розвиток філософської думки в Україні: текст лекцій / Ю. М. Вільчинський, М. А. Скринник, З. Е. Скринник та ін. – К: ВІПОЛ, 1994. – 272с.
10. Горський В. С., Кислюк К. В. Історія української філософії: Підручник / В. С.. Горський, К. В. Кислюк. – К.: Либідь, 2004. – 488 с.
11. Горський В. С. Історія української філософії: навч. посібник / В. С. Горський. – 4-те видання, доп. – К.: Наук. думка, 2001. – 376 с.
12. Гринів О. Історія української філософії / Олег Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2015. – 302 с.
13. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів / О. І. Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2016. – 364 с.

<sup>1</sup> Примітка: 0 – незадовільно; 1 – задовільно; 1,5 – добре; 2 – відмінно.

14. Захара І. С. Лекції з історії філософії / Ігор Степанович Захара. – Львів, 1997. – 398 с.
15. Історія філософії: проблема людини. Навч. посібник / Під ред. Хамітова Н. В. – К.: КНТ, Центр навчальної літератури, 2006. – 296 с.
16. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. Підручник. – К.: Знання України, 2004. – 214 с.
17. Історія філософії: Підручник / В. І. Ярошовець, І. В. Бичко, В. А. Бугров та ін.; за ред. В. І. Ярошовця. — К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. - 774 с.
18. Історія філософії на Україні. в 3-х томах. – К.: Наук. думка, 1987. – Т. 1. – 399 с.
19. Історія філософії України: [Підручник для студ. вищ. навч. закл.] / М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко та ін. – К.: Либідь, 1994. – 416 с.
20. Історія української філософії: підручник. – К.: Академвидав, 2008. – 624 с. – (серія “Альма-матер”).
21. Касьян В. І. Філософія : навч. посіб. / В. І. Касьян. – 5-те вид., випр. і доп. – Київ : Знання, 2008. – 347 с.
22. Коваленко А. Філософія : навч.-метод. посіб. для студ. / Анатолій Коваленко. – Львів : ЦПД, 2009. – 106 с.
23. Кондзьолка В. В. Нариси з історії античної філософії / В. Кондзьолка. – Львів : Вид-во ЛДУ ім. І. Франка, 1993. – 258 с.
24. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії: Навч. посіб. для студ. ВУЗів / Володимир Володимирович Кондзьолка. – Львів: Вид-во “Світ”, 2001. – 320 с.
25. Куличенко В. В., Черныш А. М. Философия: учебник для высших учебных заведений / Куличенко Владимир Викторович, Черныш Алексей Михайлович. – Тернополь: Підручники і посібники, 2008. – 576 с.
26. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук / Олександр Кульчицький – Мюнхен-Львів, 1995. – С. 24-35.
27. Лосев А. Ф. История античной философии. – М.: ЧеРо, 2008. – 192 с.
28. Мамардашвили М. К. Как я понимаю философию: Избр. ст., докл., выступ., интервью / Мераб Мамардашвили - М.: Прогресс. - 1999. – 415 с.
29. Мозговий Л. І., Бичко І. В., Додонов Р. О. та ін. Філософія. Кредитно-модульний курс. Навч. посіб. / За ред. Р. О. Додонова, Л. І. Мозгового. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.
30. Нестеренко В. Г. Вступ до філософії. Онтологія людини / В. Г. Нестеренко. – К.: Абрис, 1995. – 332 с.
31. Нідельман Я. Серце філософії / Якоб Нідельман. – Львів, 2000. – 286 с.
32. Огородник І. В., Огородник В. В. Історія української філософії / І. В. Огородник, В. В. Огородник. Курс лекцій: Навч. посіб.. — К.: Вища школа; Т-во «Знання», 1999. — 543 с.
33. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия / Хосе Ортега-и-Гассет. - М.: Наука, 1991. – с. 51-191.
34. Пазенок В. С. Філософія: Навчальний посібник / В. С. Пазенок. – К.: Академвидав, 2008. – 280 с.
35. Філософія туризму: Навчальний посібник / Авт.-розробники: Віктор Пазенок, Володимир Федорченко ; Київський ун-т туризму, економіки і права. - К. : Кондор, 2004, 2009. - 265,
36. Пашук А. І. Нариси з історії філософії середніх віків. Академічний курс [Текст] : підручник для студ. вищих навч. закл. / А. І. Пашук. - К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2007. - 712 с.
37. Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти III – IV рівнів акредитації / Петрушенко Віктор Леонтійович. – К.: «Каравела»; Львів: «Новий світ – 2000», 2002. – 544 с.
38. Поцюрко М. Філософія : навч.-метод. посіб. / Марія Поцюрко. – Львів : Сполом, 2014. – 276 с.
39. Предмет і проблематика філософії: Навчальний посібник / За ред. М. А. Скринника і З.Е. Скринник – Львів: Львівський банківський інститут Національного банку України, 2001. – 500 с.
40. Причепій Є. М. Філософія: Навч. Посібник / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – К.: Академвидав, 2008. – 592 с.
41. Рассел Б. Історія Західної філософії / Бертран Рассел – К., 1999. – 759 с.
42. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Т 1. Античность. – СПб: «Пневма», 2002., - 880 с.
43. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу / Людмила Віталіївна Рижак. – Львів, 2009. – С. 6-40.
44. Святий Августин. Сповідь, – К.: Основи, 1996. – 320 с.
45. Синиця А. Аналітична філософія : монографія / Андрій Синиця. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 303 с.
46. Синиця А. Філософія : навч.-метод. посіб. / Андрій Синиця. – Львів : ЛДУФК, 2014. – 179 с.
47. Сковорода Г. Наркисс. Разглагол о том: узнай себе / Г. Сковорода // Повне збір. творів : у 2 т. / гол. редкол. В. І. Шинкарук [та ін]. – К. : Наукова думка, 1973. – Т. 1. – С. 154–201.
48. Сковорода Г. Разговор пяти путников о истинном счастье в жизни [Разговор дружеский о душевном мирѣ] / Г. Сковорода // Повне збір. творів: у 2-х т. / Голов. редкол. В. І. Шинкарук [та ін]. – К.: Наукова думка, 1973. – Т. 1. – С. 324 – 357.
49. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії від Декарта до Вітгенштайна / Р. Скратон ; пер. з англ. О. Коваленко. - К. : Основи, 1998. - 331 с.
50. Старовойт І. С. Філософія : навч. посіб. / І. С. Старовойт, Т. О. Сілаєва, Г. О. Орендарчук. – Тернопіль : Астон, 1997. – 429 с.
51. Табачковський В. Г, Булатов М. О. Філософія. Світ людини. Курс лекцій / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Н. В. Хамітов та ін. - К.: Либідь, 2003. – 432 с.

52. Таран В. О., Зотов В. М. Соціальна філософія: навчальний посібник / В. О. Таран, В. М. Зотов. К.: Центр учбової літератури, 2009. – 272 с.
53. Татаркевич В. Історія філософії . Т.1: Антична і середньовічна філософія, / Владислав Татаркевич. – Л., 1997. – 456 с.
54. Татаркевич В. Історія філософії . Т.2. Філософія Нового часу до 1980р. / Владислав Татаркевич. – Л.: Свічадо, 1997. — 352 с.
55. Федів Ю. О. Історія української філософії : навч. посіб. / Ю. О. Федів, Н. Г. Мозгова. – Київ : Україна, 2000. – 512 с.
56. Філософія: Підручник / За заг. редакцією Горлача М. І., Кремня В. Г., Рибалка В. К. – Харків: Консул, 2000. – 672 с.
57. Філософія : підручник / за ред. Н. Я. Горбач. – Львів : Логос, 1995. – 222 с.
58. Філософія Стародавнього світу. Читанка з історії філософії у 6 кн. Книга 1 / Під ред. Г. І. Волинки. – Київ: Довіра, 1992. - 93—184.
59. Філософія [Текст] : Від витоків до сьогодення : хрестоматія : навч. Посібник. / за ред. Л. В. Губерського. – К. : Знання, 2009. – 622 с.
60. Філософія. Курс лекцій / В. Бичко, В. Табачковський, Г. Горак та ін. – К.: Либідь, 1993. – 576 с.
61. Філософія. Курс лекцій: Навч. посіб. / За ред. І. В. Бичка, В. Г. Табачковського, Г. І. Горак та ін. — К.: Либідь, 1993. – 576 с.
62. Філософія: підручник / Г. А. Заїченко, В. М. Сагатовський, І. І. Кальний та ін. / За ред. Г. А. Заїченка та ін. — К.: Вища шк., 1995.- 455 с.
63. Філософія / уклад.: Коваленко А. І., Джунь В. В. – Львів : ЛДУФК, 2003.– 12 с.
64. Філософія: предмет, історія, проблеми : текст лекцій / авт кол.: А. Ф. Карась, В. В. Кондзьолка, А. І. Пашук [та ін.]. Ч. 1: Від Стародавнього світу до німецької філософії другої половини XVIII– початку XIX століть. – Львів, 1994. – 230 с.
65. Хамар У. В. Історія філософії: Курс лекцій / Хамар Уляна Вікторівна. – Львів: Ініціатива, 2008. – С.1-200.
66. Читанка з історії філософії: У 6 кн. / Під ред. Г. І. Волинки. – К.: „Довіра”, 1993. – В кн.. 6: Зарубіжна філософія ХХ ст. – 239 с.
67. Яшук, Т. І. Філософія історії: Курс лекцій. Навчальний посібник / Т. І. Яшук.— К: Либідь, 2004. — 536 с.

#### Додаткова:

1. Андрущенко В. П., Антоненко В. Г., Балабанова Г. П., Бичко А. К., Бойченко І. В. Соціальна філософія: Короткий енциклопедичний словник / Українська академія політичних наук / В. П. Андрущенко (заг. ред.), М.І. Горлач (заг. ред.). — К. : Рубікон, 1997 - 400 с.
2. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. — 2.вид., випр. й доп. / В. П. Андрущенко, М. І. Михальченко. — К. : Генеза, 1996. – 370 с.
3. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст): Підручник для студ. вищих навч. закл. / Національний ун-т ім. Тараса Шевченка; Інститут вищої освіти АПН України. — К. : Тандем, 2000. – 416 с.
4. Арутюнов В. Філософія глобальних проблем сучасності: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц / В. Арутюнов, В. Свінцицький. – К.: КНЕУ, 2003. – 90 с.
5. Беньє Ж.-М. Роздуми про мудрість / Ж.-М. Буньє. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 168 с.
6. Берко П. Нова парадигма української філософії / П. Берко. – Львів : ЛДМУ ім. Д. Галицького, 2003. – 302 с.
7. Бойченко Ф. В. Філософія історії [Текст] : підруч. для вищ. навч. закл. / Ф. В. Бойченко. - К. : Знання, 2000. - 724 с. - (Вища освіта ХХІ століття).
8. Вебер М. Избранные произведения / Макс Вебер. – М. : Прогресс, 1990. – 805 с.
9. Вернадський В. «Кілька слів про ноосферу» // Філософія як рефлексія духу. Хрестоматія. – Львів, Видавн. Центр ЛНУ ім. І. Франка. – С. 168—179.
10. Гатальська С. М. Філософія культури / С. М. Гатальська. - К.: Либідь, 2005. - 328 с.
11. Гегель, Г. В. Ф. Феноменологія духу / З нім. пер. П. Таращук; наук ред. пер. Ю. Кушаков. — К: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. — 548 с.
12. Головка Б. А. Філософська антропологія: Навч. Посібник / Б. А. Головка. - К.: ІЗМН, 1997. – 239 с.
13. Горак Г. І. Смісл життя, безсмертя буття і доля людини // Філософсько-антропологічні читання'96. – 1996. – Вип. 1. – С. 47-56.
14. Декарт Р. Соч.: В 2 т. / Рене Декарт. – М., 1989
15. Дельєж Р. Нариси з історії антропології / Роберт Дельєж. - К.:Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 287 с.
16. Кант І. Критика чистого розуму / Пер. з нім. та прим. І. Бурковського; К.; «Юніверс»; 2000 - 501 с., С. 15 – 39.
17. Колізії антропологічного розуму // В. Г. Табачковський, Г. І. Шалашенко, Н. В. Хамітов, Г. П. Ковадло, Є. І. Андрос. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2002. – 156 с.
18. Костомаров М. І. Закон Божий. Книга буття українського народу / Микола Костомаров. – К., 1991. – 40 с.
19. Крилова С. Безсмертя особистості : ілюзія чи реальність? / С. Крилова. – К., 1999. – 187 с.
20. Левчук Л. Т. Психологія: Історія, теорія, мистецька практика / Л. Т. Левчук. – К.: Либідь, 2002. – 255 с.

21. Литвинов В. Д. Ідеї раннього просвітництва у філософській думці України / В. Д. Литвинов. – К.: Наукова думка, 1984 — 151 с.
22. Людина в есенційних та екзистенційних вимірах.- К., 2004. – 245 с.
23. Мазур Л. Дух і плоть. Філософія життя та проблема людської тілесності : монографія /Леонід Мазур. – Львів : [б. в.], 2003. – 377 с.
24. Мельник В. Наукова методологія та її рівні // Філософія як рефлексія духу. Хрестоматія. – Львів, 2009. – С. 257-275.
25. Мислителі німецького Романтизму / Упор. Леонід Рудницький та Олег Фешовець. – Івано-Франківськ: Вид-во «Лілея-НВ», 2003. – 588 с., С.158-161.
26. Ніцше Ф. “Генеалогія моралі Трактат перший “Добро і зло”. Хороше і дурне”” // Філософія [Текст] : Від витоків до сьогодення : хрестоматія : навч. Посібник за ред. Л. В. Губерського. – К. :Знання, 2009 – С. 132—140.
27. Пашук А. І. Проблема "истинного человека" у філософській концепції Григорія Сковороди / А. І. Пашук // Записки наукового товариства ім. Шевченка. – 1991. – Т. 222. – С. 181 – 200.
28. Петрушенко В. Л. Епістемологія як філософська теорія знання / В. Л. Петрушенко. – Львів: Вид-во держ. унів. «Львівська політехніка», 2000. – 296 с.
29. Платон. Діалоги. – К., 1995. – 394 с.
30. Попович М. В. Раціональність і виміри людського буття / М. В. Попович. - К.: Сфера, 1997. – 290 с.
31. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. У 2-х т., т. 1 / Карл Поппер. - К.: Основи, 1994. – 444 с.
32. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей / Ж. Рюс. - К., 1998. – 669 с.
33. Табачковський В. Г. Людина.-Екзистенція.-Історія / В. Г. Табачковський. - К.: Наукова думка, 1986. – 123 с.
34. Тойнбі Дж. А. Дослідження історії. Т.1,2. – К., 1995.
35. Філософія Відродження на Україні : [монографія] / [М. В. Кашуба, І. В. Паславський, І. С. Захара та ін. ; відп. ред. М. Кашуба]. – Київ : Наук. думка, 1990. – 332 с.
36. Чижевський Д. Філософія Г. Сковороди / Дмитро Чижевський. – Харків: Прапор. – 2004. – 270 с.
37. Шевченко В. І. Концепція пізнання в українській філософії / В. І. Шевченко. – К.: Либідь, 1993. – 188 с.
38. Шелер М. Місце людини у космосі // Філософія [Текст] : Від витоків до сьогодення : хрестоматія : навч. Посібник за ред. Л. В. Губерського. – К. :Знання, 2009 – С. 261 –269.

### 13. Інформаційні ресурси

#### Бібліотеки:

1. Бібліотека Львівського державного університету фізичної культури, м. Львів, вул. Костюка, 11.
2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника НАН, м. Львів, вул. Стефаника, 2.
3. Навчально-методичний кабінет кафедри гуманітарних дисциплін Львівського державного університету фізичної культури, м. Львів, вул. Костюшка, 11, ауд. 208.

#### Інтернет:

- 1.Електронний репозитарій лдуфк /// <http://www.repository.ldufk.edu.ua/>
2. Інститут філософії НАН України // <http://www.filosof.com.ua/>
3. «Логос» – філософсько-літературний журнал // <http://www.ruthenia.ru/logos/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Київ // <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 6.Філософія в Україні // <http://www.Philosophy.ua/>
7. Stanford Encyclopedia of Philosophy // <http://plato.stanford.edu/>